

ผนวก ง

โครงสร้างรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

เทศบาล เมืองพัทยา และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

เทศบาล เมืองพัทยา และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อาจมีรายได้จากภาษีอากร
ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ ตามที่กำหนดในมาตรา 23 โดยสรุปดังนี้

1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้าย ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
2) ภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับการ
จัดสรรให้ อบจ. ตามมาตรา 24(3) และให้ กทม. ตามมาตรา 25 (6) แล้วไม่เกินร้อยละ 30 ของ
ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้ โดยหักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะ
จัดเก็บ

3) ภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตรา
ซึ่งเมื่อรวมกับอัตราที่ อบจ. จัดเก็บเพิ่มตามมาตรา 24 (4) แล้ว ไม่เกินร้อยละ 30 ของอัตราภาษีที่
จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

4) ภาษีสรรพสามิต ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุรา ตามกฎหมายว่าด้วย
สุรา และค่าแสตมป์ยาสูบ ตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขตเทศบาลเมืองพัทยา
และ อบต. โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละ 30 ของอัตราภาษีที่กรม
สรรพสามิตจัดเก็บ และให้ถือเป็นภาษีและค่าแสตมป์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเป็นหน้าที่
ของกรมสรรพสามิตที่จะจัดเก็บ

5) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่ม ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีรถ
ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อน ตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

6) ภาษีการพนัน ตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

7) ภาษีเพื่อการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

8) อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยการ
ควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์

9) อากรรังนกอีแอ่น ตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกอีแอ่น

10) ค่าภาคหลวงแร่ ตามกฎหมายว่าด้วยแร่หลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละ 40 แล้ว

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ ตามที่กำหนดในมาตรา 24 โดยสรุปดังนี้

1) ภาษีบำรุง อบจ. ซึ่งเก็บจากการค้ำ น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงรถยนต์ในเขตจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มได้ไม่เกิน 10 สตางค์ ต่อลิตร สำหรับน้ำมันและต่อกิโลกรัมสำหรับก๊าซ

2) ภาษีบำรุง อบจ. ซึ่งเก็บจากการค้ำ ยาสูบ ในเขตจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มได้ไม่เกินมวลละ 10 สตางค์

3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามประมวลรัษฎากร ที่ได้รับการจัดสรรในอัตรา ซึ่งเมื่อรวมกับการจัดสรรให้เทศบาล เมืองพัทยา และ อบต. ตามมาตรา 23(4) และให้ กทม. ตามมาตรา 25(6) แล้ว ไม่เกินร้อยละ 30 ของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

4) ภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มในอัตรา ซึ่งเมื่อรวมกับอัตราที่เทศบาล เมืองพัทยา และ อบต. จัดเก็บตามมาตรา 23 (5) แล้ว ไม่เกินร้อยละ 30 ของอัตราที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

5) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์รวมทั้งเงินเพิ่ม ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีรถ ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อน ตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

6) ภาษีเพื่อการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

7) อากรังนกอีแอ่น ตามกฎหมายว่าด้วยอากรังนกอีแอ่น

8) ค่าภาคหลวงแร่ ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละ 20 ของค่าภาคหลวงแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขตของ อบจ. นั้น

9) ค่าธรรมเนียมบำรุง อบจ. โดยออกข้อบัญญัติเรียกเก็บจากผู้พักในโรงแรม ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

10) ค่าธรรมเนียม/ค่าใบอนุญาต/และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้ อบจ. เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ภายในเขต และให้ตกเป็นรายได้ของ อบจ. นั้น

11) ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่
อบจ. จัดให้มีขึ้น

12) รายได้อื่นตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นของ อบจ.

กรุงเทพมหานคร (กทม.)

กรุงเทพมหานคร (กทม.) อาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ตามที่
กำหนดในมาตรา 25 โดยสรุปดังนี้

- 1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย ตามกฎหมายว่าด้วยภาษนั้น
- 2) ภาษีบำรุง กทม. ซึ่งเก็บจากการค้าปลีกน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล และก๊าซ
ปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ ในเขต กทม. โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มไม่เกิน 10
สตางค์ ต่อลิตร สำหรับน้ำมันและต่อกิโลกรัมสำหรับก๊าซ
- 3) ภาษีบำรุง กทม. ซึ่งเก็บจากการค้ายาสูบในเขต กทม. โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่ม
ได้ไม่เกินมวณะ 10 สตางค์
- 4) ภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรร ในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับที่
จัดสรรให้เทศบาล เมืองพัทยา และ อบค. ตามมาตรา 23 (4) และ อบจ. ตามมาตรา 24 (3) แล้วไม่
เกินร้อยละ 30 ของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้ หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของ
กรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ
- 5) ภาษีธุรกิจเฉพาะ ตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่
เกินร้อยละ 30 ของอัตราที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะ
จัดเก็บ
- 6) ภาษีสรรพสามิต ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุรา ตามกฎหมายว่าด้วย
สุรา และค่าแสตมป์ยาสูบ ตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขตกรุงเทพมหานคร โดย
ออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มในอัตราไม่เกินร้อยละ 30 ของอัตราภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บและให้
ถือเป็นภาษีและค่าแสตมป์ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยภาษนั้น โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพสามิตที่
จะจัดเก็บ
- 7) ภาษีเพื่อการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
- 8) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่ม ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษิรด
ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อน ตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน
- 9) ภาษีการพนัน ตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

10) ค่าภาคหลวงแร่ ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมที่จัดเก็บภายในเขต กทม. ในอัตราร้อยละ 40 ของค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่กรมทรัพยากรธรณีจัดเก็บได้จริง

11) อากาศการฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่น อันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์

12) ค่าธรรมเนียมบำรุง กทม. โดยออกข้อบัญญัติเรียกเก็บจากผู้พักในโรงแรม ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

13) ค่าธรรมเนียมสนามบิน ตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ ทั้งนี้ตามอัตราและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

14) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีทุนทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

15) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน ตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละ 30 ของค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

16) ค่าธรรมเนียม/ค่าใบอนุญาต/และค่าปรับ/ในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้ กทม. เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินภายในเขตของ กทม. และให้ตกเป็นรายได้ของ กทม.

17) ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่ กทม. จัดให้มีขึ้น

18) รายได้อื่นตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นของ กทม.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

ตามมาตรา 26 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครองรูปแบบพิเศษไม่เต็มพื้นที่จังหวัด มีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและเงินรายได้อื่น ที่กำหนดสำหรับเทศบาล เมืองพัทยา และ อบต. (ในมาตรา 23) ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นองค์กรปกครองรูปแบบพิเศษเต็มพื้นที่จังหวัด มีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้อื่นตามที่กำหนดสำหรับเทศบาล เมืองพัทยา และ อบต. (ในมาตรา 23) และตามที่กำหนดสำหรับ อบจ. (ในมาตรา 24)

ภาษีอากรอื่น ๆ

ตามมาตรา 27 กำหนดว่า ภาษีและอากรประเภทอื่นนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 23 (เทศบาล เมืองพัทยา และ อบต.) มาตรา 24 (อบจ.) มาตรา 25 (กทม.) และมาตรา 26 (องค์กรรูปแบบพิเศษ) อาจกำหนดให้เป็นภาษีอากรร่วมกัน ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืออาจกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่มเพื่อให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภาระหน้าที่และงบประมาณตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสรรสัดส่วนภาษีอากรตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง ในแต่ละปีให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดโดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

การกำหนดรายได้โดยคณะกรรมการ

ตามมาตรา 29 กำหนดว่า การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรายได้ตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข อัตราการจัดสรร การนำส่งเงินรายได้ และการได้รับเงินรายได้ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่การกำหนดรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องใดมีกฎหมายอื่น บัญญัติไว้ และเป็นการกำหนดรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องเดียวกับที่บัญญัติเกี่ยวกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหมวดนี้ ให้ใช้บทบัญญัติตามหมวดนี้บังคับแทน บทบัญญัติของกฎหมายนั้น ทั้งนี้ ถ้าการกำหนดรายได้ในเรื่องใดมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข อัตราการจัดสรร การนำส่งเงินรายได้และการได้รับเงินรายได้ใช้บังคับอยู่แล้ว ให้ใช้บังคับตามกฎหมายเช่นว่านั้นไปพลางก่อนจนกว่าจะมีประกาศของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าการกำหนดรายได้ในเรื่องใด ยังไม่มีกฎหมายเช่นว่านั้น ให้การกำหนดรายได้ตามบทบัญญัติในหมวดนี้มีผลใช้บังคับ เมื่อมีประกาศของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง

การมอบอำนาจจัดเก็บรายได้แทน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าตอบแทน หรือรายได้อื่นใด เพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็ได้ ทั้งนี้ โดยให้คิดค่าใช้จ่ายได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 29 วรรค 3)

แผนการกระจายอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับรายได้และเงินอุดหนุนท้องถิ่น

ตามมาตรา 30 (4) กล่าวว่า แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการกำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดย

- ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

- ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

ทั้งนี้ โดยการเพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพิจารณาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และโดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

ตามมาตรา 30(5) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

แผนปฏิบัติการในส่วนที่เกี่ยวกับรายได้ท้องถิ่น

ตามมาตรา 32(2) แผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการในการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร ให้เพียงพอแก่การดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐในการให้บริการสาธารณะเป็นส่วนรวมด้วย

โดยการกำหนดรายละเอียด วิธีปฏิบัติ และกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจนด้วย

ตามมาตรา 33 กำหนดว่าแผนปฏิบัติการให้เสนอกณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับต่อไป โดยมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามแผน และให้คณะกรรมการกระจายอำนาจ มีหน้าที่ติดตามผลการ

ปฏิบัติงานตามแผนฯ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกปี พร้อมปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

การทบทวนทุก 5 ปี

มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจไปแล้ว โดยต้องพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี ทั้งนี้ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ เพื่อกระจายอำนาจเพิ่มขึ้น

กำหนดระยะเวลาเริ่มแรก

มาตรา 35 กำหนดว่าในระยะเริ่มแรกให้คณะกรรมการจัดทำแผนกระจายอำนาจและแผนปฏิบัติการให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่กรรมการเริ่มปฏิบัติหน้าที่ (เดือนกุมภาพันธ์ 2543)